

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ГЛОБАЛЬНІ ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАНЬ

*Лаврушко Е.К., Харсун Л. Г.
Державний торговельно-економічний університет*

Abstract. *In this article will be discussed the consequences of the full-scale war that Russia launched against Ukraine on February 24, 2022 on global supply chains. Will be examined the factors that directly influenced the above changes, and tendencies are analyzed. A simple forecast of global trends in supply chain strategies in the near future will be offered.*

Сьогодні ми вже багато чули, або ще почуємо про нові виклики для логістики в умовах війни в Україні. Війна триває, нашій країні непросто: ворог постійно атакує критично важливі об'єкти; логістичні маршрути постійно змінюються; виробництва і склади вимушені релокуватися на більш безпечні території, відбувається постійне пристосування і підлаштування до умов війни. В умовах війни з'являються нові логістичні проблеми, які потребують швидких рішень. *Але сьогодні, в межах цієї роботи, питання звучить наступним чином: як війна в Україні впливає на світові ланцюги постачань.*

Розпочнемо з того, що 24 лютого 2022 року, росія напала на Україну, і вся міжнародна спільнота засудила дії агресора, впровадивши ряд санкцій до нього. І Китай, який історично є найбільшим торговим центром всього світу, (завдяки дешевій робочій силі, куди ще з 90-х років перенесли свої виробництва більшість світових виробництв), опинився в скрутній ситуації: з одного боку і через росію не можна везти як раніше російською залізницею, що значно дешевше за інші перевезення через санкції, з іншого – планувати свої транзитні маршрути європейським компаніям через Україну небезпечно. Варто зазначити, що саме через Китаєм і Європою відбуваються основні ланцюжки поставок, оскільки Китай є найбільшим постачальником деталей та компонентів, а також вже готової дешевої продукції в світі.

До розглядання пропонується ряд наслідків, і глобальних світових тенденцій, що спричинила війна в Україні.

Наслідок перший: заморожені активи.

Відповідно до ситуації що склалася, міжнародні бізнеси, що вийшли на російські ринки – не можуть продовжувати свою діяльність через власне сумління, або через критику інших. З іншого боку, компанії, що вийшли на Українські ринки, розмістили тут свої заводи, потужності – не можуть вести свої справу через нестабільність і втрати. Все це великі інвестовані фінансові ресурси, мільйони вкладені в аналіз зарубіжних ринків і значні виробничі потужності, тому можна зрозуміти небажання деяких брендів полишати свою діяльність на території країни агресора. Недивлячись на це, тенденція прослідковується чітка – все більше і більше брендів розривають свою співпрацю з країною агресором, і повертають свої виробництва до себе в країну, це в свою чергу кардинально змінить структуру ланцюгів постачань.

Наслідок другий: глобально-світова тенденція до підвищення цін на транспортні витрати, і пов'язаний з цим зріст цін на продукцію.

Оскільки ціни на нафту і газ стрімко зросли через війну, вони потягнули за собою і транспортні витрати. Менш очевидним, але не менш важливим є те, що війна обмежила можливості використання російської транспортної інфраструктури для підтримки виробництва в Азії. Оскільки багато компаній виробляють комплектуючі та готову продукцію в Китаї і використовували російську залізницю для переміщення цих товарів до Східної та Західної Європи, тепер їм значно складніше. Звичайно, деякі з цих товарів можна перевозити повітряним транспортом, але це значно дорожче, особливо зараз, коли авіакомпаніям доводиться оминати росію через санкції.

Наслідок третій: локалізація виробництв.

Через ситуацію, що склалася на світовій арені, де багато компаній втратили свої виробництва на територіях України, чи доставка товарів стала надто незручною, в наслідок санкцій, світовий бізнес зрозумів, свою залежність в разі використання закордонних територій, і відповідно – ризики в разі втрати стабільності на невідконтрольованих бізнесу територіях, багато виробництв почали локалізувати свої виробництва (глобальні зміни стратегій ланцюгів поставок). Світовий бізнес зрозумів, свою залежність в разі використання закордонних територій, і відповідно – ризики в разі втрати стабільності на невідконтрольованих бізнесу територіях.

Так, наприклад угода компанії Électricité de France (EDF) про купівлю частини ядерного енергетичного бізнесу GE, який GE придбала у Alstom у 2015 році, є ілюстрацією цього переходу від

глобалізації до локалізації. Франція збільшує свою залежність від атомних електростанцій, які вже виробляють 70% електроенергії. Вона вирішила, що для цього їй потрібно краще контролювати весь ланцюжок постачання для таких станцій. Інший приклад - обладнання для виробництва напівпровідників. Уряди США та Нідерландів заборонили компанії ASML, найбільшому у світі виробнику літографічного обладнання, що використовується для виготовлення комп'ютерних чіпів, продавати свої найсучасніші верстати до Китаю.

Війна в Україні, також вплинула і на європейське автомобілебудування, висвітливши ризики, пов'язані з нинішнім глобальним ланцюжком поставок. Наприклад, Volkswagen і BMW за даними HBS, закривала свої виробничі лінії в Німеччині рік тому, через дефіцит джгутів електропроводки, які виробляє в Україні німецька компанія Leonі. А виробник шин Michelin оголосив, що може закрити деякі заводи в Європі через логістичні проблеми, спричинені вторгненням Росії в Україну. Немає сумнівів, що європейські автокомпанії оцінюють ризики пов'язані з міжнародними постачальниками, і розглянуть можливість купувати більше на місцевому ринку, навіть якщо це вимагатиме підвищеної ціни. *Це може дати можливість Європі зміцнити свій внутрішній виробничий сектор.*

Наслідок четвертий: порушення поставок критичних продуктів.

Не менш важливо, що Україна постачає близько 50% світового обсягу неону, який використовується для виробництва напівпровідникових чіпів. Уряди і великі корпорації зараз намагаються знайти альтернативні джерела постачання, але пропозиція скорочується, а ціни на нього різко зросли. Росія і Україна також є великими експортерами зернових, таких як кукурудза, ячмінь і пшениця, а також добрив. Хоча повний вплив війни на світове постачання продовольства ще не прорахований до кінця, ціни на харчові ресурси, поставниками яких по всьому світові були Україна та росія, вже стрімко зростають. Особливо це відчутно в Європі і Африці, ці регіони є найбільш залежними від поставок зернових культур

Висновки

Війна в Україні спричинила багато горя Україні, для українців, і для ланцюгів поставок продукції в першу чергу – в Україні. Більше того, через вторгнення країни агресора, вплив війни зачепив майже всю міжнародну спільноту, ретельно проаналізувавши всі вищенаведені фактори впливу і їх наслідки, чіткими стають наступні тенденції: тимчасово заморожені активи на «нестабільних територіях»

поступово виводяться із експлуатації; відбуваються масштабні зміни в глобальних міжнародних ланцюгах поставок і логістичних стратегіях; відбувається переорієнтація з закордонного виробництва, до інвестування в локальні потужності. Прослідковується чітка тенденція до зміцнення власних виробничих потужностей і загальна локалізації закордонних виробництв. Зокрема, тенденція до локалізації безпосередньо відобразиться на Китаю, і на послаблення його економічної позиції. В свою чергу, перехід на власні потужності компаніям, з таких економічно розвинених країн як США – не відбудеться швидко, такий перехід вимагає часу і великих інвестицій.

Наприклад міжнародна компанія Intel, публічно заявила, що локалізує 2 своїх заводи. Для реалізації цього плану, за прогнозами компанії буде потрібно 20 мільйонів доларів, і не менше шести років, для того, аби зафункціонувати. Варто пам'ятати, що історично Китай – є найбільшим виробником великої кількості компонентів, всі виробництва в них налагоджені, і є великий ресурс дешевої роб. сили. В свою чергу, варто звернути увагу на питання перебоїв з поставками зернових, і вжити відповідних заходів щодо максимального вирішення цього питання, адже проблема такого рівня може сильно негативно відобразиться як на країнах імпортерах, та економіці нашої України.

Стосовно підвищення транспортних витрат внаслідок зростання цін на нафту, в розвинених країнах найближчим часом може спостерігатися тенденція на розвиток електричних автомобільних транспортних засобів, що вже активно впроваджується провідними автовиробниками. Це впровадження зробить підприємства менш залежними від інших країн, особливо тих, хто тримає монополію в зв'язку із своїм географічним розташуванням.

Список використаних джерел

1. Себастьян Галіані: *Як війна в Україні змінює економічний і бізнесовий ландшафти країн, регіонів та світу.* 25.08.23. Режим доступу: <https://forbes.ua/money/velika-ekonomichna-perebudova-25082023-15642>
2. Маргарита Ормоцадзе 30.03.23 *BBC News Україна*; Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-65121121>
3. Девід Сімчі-Леві та П'єр Харен: *Як війна в Україні ще більше порушує глобальні ланцюги поставок*, *Harvard Business Review* 17.03.22; Режим доступу: <https://hbr.org/2022/03/how-the-war-in-ukraine-is-further-disrupting-global-supply-chains>